

22 MAY 2015
INTERNATIONAL DAY
FOR BIOLOGICAL DIVERSITY
BIODIVERSITY FOR SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাবে জৈৱবৈচিত্ৰ্য

ৰাষ্ট্ৰীয় জৈৱবৈচিত্ৰ্য কৰ্তৃপক্ষ
চেন্নাই

বন বিভাগ, অসম

বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাবে জৈৱবৈচিত্ৰ্য

প্ৰকাশক :

অসম ৰাজ্যিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য পৰিষদ

গুৱাহাটী- ৭৮১০০৮

ৰাষ্ট্ৰীয় জৈৱবৈচিত্ৰ্য কৰ্তৃপক্ষ

চেন্নাইৰ অৰ্থসাহায্যত প্ৰকাশিত

© অসম ৰাজ্যিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য পৰিষদ

বৰ্ষ :

২০১৫

অসমীয়া ভাৱানুবাদ আৰু সংযোজন :

মানসী গোস্বামী

আৰ্হি :

ফাইন এডজ,

গুৱাহাটী-৭৮১ ০০৫

ছপাশাল :

বামধেনু মিডিয়া ছাৰ্ভিছেজ প্ৰাইভেট লিমিটেড

গুৱাহাটী- ৭৮১ ০০৩

কৃতজ্ঞতা :

এই সংকলনটিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় তথ্য তথা ফটো ইত্যাদি প্ৰদান কৰি আমাক সহায় কৰা ৰাজ্যিক বন বিভাগৰ বিষয়াবৰ্গ, গৱেষক, ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা অন্যান্য সদাশয় লোকলৈ অসম ৰাজ্যিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য পৰিষদৰ তৰফৰ পৰা আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰা হ'ল।

সম্পাদক : ড° ৰঞ্জনা গুপ্তা, আই এফ এছ, অতিৰিক্ত মুখ্য বন সংৰক্ষক

২২ মে, ২০১৫
আন্তর্জাতিক
জৈববৈচিত্ৰ্য দিৱস
বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাবে জৈববৈচিত্ৰ্য

২০১৫ বৰ্ষৰ আন্তর্জাতিক জৈববৈচিত্ৰ্য দিৱসৰ
মূল বিষয় 'বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাবে জৈববৈচিত্ৰ্য'ৰ
স'তে সংগতি ৰাখি প্ৰকাশিত

‘সকলো জীৱৰে সৈতে এই বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ড পৰমপিতাৰ অংশ।
কোনো জীৱই আনটোতকৈ শ্ৰেষ্ঠ নহয়। মানুহো প্ৰকৃতিৰ উৰ্ধত নহয়।
কোনো জীৱই অনান্য জীৱকুলক নিজস্ব স্বত্ব আৰু সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত কৰা অনুচিত।’

ইয়োপনিষদ (১৫০০-৬০ খ্ৰী. পূ.)

শ্ৰীএতোৰা মুণ্ডা

মাননীয় মন্ত্ৰী, পৰিৱেশ আৰু বন বিভাগ
চাহ জনজাতি উন্নয়ন বিভাগ, অসম

আন্তৰ্জাতিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য দিৱস উদ্‌যাপন কেৱল এক আনুষ্ঠানিকতা ৰক্ষাৰ প্ৰক্ৰিয়া নহয়। বৰঞ্চ এই দিৱসে আমাক যুৱ প্ৰজন্মৰ বাবে এক সুন্দৰ ভৱিষ্যৎ সুনিশ্চিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত থকা আমাৰ দায়িত্বক নকৈ মনত পেলোৱাৰ সুযোগ দিয়ে। এই বৰ্ষত দিৱসৰ যি মূল বিষয়, অৰ্থাৎ 'বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাবে জৈৱবৈচিত্ৰ্য'ৰ জৰিয়তে উত্থাপিত দিশটো বিকাশৰ বাবে কেৱল এক উপায় নহয়, প্ৰকৃততে আটাইতকৈ প্ৰয়োজনীয় বিষয়। সেইহেতুকেই আমি প্ৰকৃতিৰ পৰা কেৱল প্ৰয়োজনীয়খিনিহে আহৰণ কৰি, বাকীখিনি ভৱিষ্যতৰ বাবে সংৰক্ষণ কৰিবলৈ শিকিব লাগিব।

আহক, আমি সকলোৱে পৃথিৱীক অধিক সুন্দৰ কৰি তুলিবলৈ মন-প্ৰাণ উৎসৰ্গা কৰোঁ!

‘যেতিয়ালৈকে পৃথিৱীত প্ৰাকৃতিক প্ৰাচুৰ্য্য থাকিব, জীৱকূল থাকিব,
তেতিয়ালৈকে মানৱ জাতিৰ সমৃদ্ধি
অব্যাহত থাকিব।’

চৰক সংহিতা (৪ৰ্থ-৫ম খ্ৰীষ্টাব্দ)

শ্ৰীসুভাষ চন্দ্ৰ দাস, আই এ এছ

সভাপতি, অসম ৰাজ্যিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য পৰিষদ
অতিৰিক্ত মুখ্য সচিব, অসম

প্ৰজন্মৰ পিচত প্ৰজন্ম ধৰি সংগৃহিত হৈ অহা অভিজ্ঞতালব্ধ জ্ঞানৰ পৰাই থলুৱা পৰম্পৰা বা সাংস্কৃতিক পদ্ধতিবোৰৰ জন্ম। এই পৰম্পৰাৰ আঁৰত লুকাই থকা বিজ্ঞানক সততে স্বীকৃতি দিয়া নহ'লেও, এইবোৰ সাধাৰণতে ভ্ৰান্তিহীন। সেয়েহে আমাৰ বহনক্ষম বিকাশ আৰু সমৃদ্ধিৰ বাবে সাংস্কৃতিক পৰম্পৰাসমূহৰ স'তে নিজক খাপ খুৱাই চলাটো দৰকাৰ। এই গ্ৰন্থখনে পাঠকসকলক সেই দিশত বাট দেখুৱাব বুলি আশা কৰিলোঁ।

শ্ৰীদাৰিন্দৰ কুমাৰ, আই এ এছ

অতিৰিক্ত মুখ্য সচিব
পৰিৱেশ আৰু বন বিভাগ, অসম

জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম উন্নয়নৰ সম্পৰ্ক অতি নিবিড়; এটা মুদ্ৰাৰে ইপিঠি-সিপিঠিৰ দৰে। এই কথাষাৰ বুজিবলৈ আটাইতকৈ সহজ উপায় হ'ল আমাৰ জীৱনশৈলীৰ ক্ষেত্ৰত সচেতন হোৱা। আমি ব্যয় কৰা শক্তিৰ পৰিমাণৰ সঁচাই যুক্তিসন্মত নে? আমি ব্যৱহাৰ কৰা বস্তুৰ পৰিমাণ হ্ৰাস কৰিব নোৱাৰিনে? এই সৰু, সাধাৰণ প্ৰশ্নবোৰেই আমাৰ বাবে এনে কিছু উত্তৰৰ বাট মোকলাব, যিবোৰ আমি জানি-শুনিও আধুনিকতাৰ গ্ৰাসত অৱজ্ঞা কৰি আহিছোঁ।

শ্ৰীদৰশ মাথুৰ, আই এফ এছ

প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক তথা মুৰব্বী,
বনকৰ্মী বাহিনী, অসম

জৈৱবৈচিত্ৰ্য হ'ল মানৱ সমাজৰ জীৱন বীমা। প্ৰকৃতি আৰু প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ স'তে আমাৰ যি পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক, সেইক্ষেত্ৰত আমাৰ ভুল পদক্ষেপে জন্ম দিয়া বিপদৰ স'তে মোকাবিলা কৰাৰ বাট জৈৱবৈচিত্ৰ্যইহে দেখুৱাব পাৰিব। অনাৱশ্যক তথা অপব্যৱহাৰৰ পৰা প্ৰাকৃতিক সম্পদক ৰক্ষা কৰিলেহে আমি নিজৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ জীৱনক জীয়াই ৰাখিব পাৰিম।

“

‘জীৱন সৃষ্টিৰ ক্ষমতা নাই যেতিয়া মানুহৰ
জীৱন ধ্বংস কৰাৰো অধিকাৰ নাই।’

”

— মহাত্মা গান্ধী

আগকথা

অৰণ্যৰ মাজতেই প্ৰাচীন সভ্যতাৰ সৃষ্টি তথা বিকাশ হৈছিল। প্ৰকৃতিৰ স'তে সহায়স্থান কৰা প্ৰাচীন সভ্যতাৰ মানুহে প্ৰকৃতিৰ বুকুৰ পৰাই জ্ঞান আহৰণ কৰিছিল। বছৰ বাগৰাৰ লগে লগে মানুহে সেই প্ৰকৃতিৰ পৰা ক্ৰমাৎ দুৰলৈ গ'ল আৰু নতুন জীৱনযাত্ৰা সৃষ্টি কৰিলে। তথাপি প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ ওপৰত মানুহৰ নিৰ্ভৰশীলতা অব্যাহত থাকি নহয়, বৰঞ্চ বৃদ্ধিহে হ'ল। পৃথিৱীৰ উৎপাদিকা শক্তিতকৈ ব্যৱহাৰৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি পালে। নিত্য নতুন প্ৰযুক্তিয়ে প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ আহৰণৰ যাত্ৰা খৰ্বতকীয়া কৰাত সহায় কৰিলে। এনেধৰণে হোৱা বিকাশৰ পৰিণতিসমূহ হত্মম্যাদী ৰূপত উপযুক্ত যেন লাগিলেও দীৰ্ঘসময়ৰ বাবে এনে বিকাশৰ সুফলসমূহ বৰ্তাই ৰখা অসম্ভৱ। এনে পৰিপ্ৰেক্ষিতত সৃষ্টি হোৱা বিৰূপ প্ৰভাৱ তথা বিশৃংখলতাই মানৱ সমাজৰ জীৱনযাপনকে বিপদাপন্ন কৰি তুলিছে। সেয়েই আজি মানুহে নিজৰ ভুল উপলব্ধি কৰি সঠিক পথৰ সন্ধান কৰিব লগাত পৰিছে।

কিন্তু এই সঠিক পথৰ সন্ধান কৰাটো খুউব দুৰূহ কাম নহয়। আমাৰ পূৰ্বজসকলৰ দৰেই প্ৰকৃতিৰ স'তে নিবিড় সম্পৰ্ক স্থাপন কৰি আমি এই সকলো কথাই শিকিব পাৰোঁ। প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ সঠিক ব্যৱহাৰ তথা যথাসম্ভৱ প্ৰকৃতিলৈ আমাৰ অৱদান তথা সহযোগিতাতে এই সঠিক পথৰ চাবিকাঠি লুকাই আছে।

ভাৰতীয় দৰ্শন তথা মূল্যবোধে আমাক চিৰদিনেই এক সমৃদ্ধ তথা সুখী জীৱন কটোৱাৰ দিক্ প্ৰদৰ্শন কৰি আহিছে। থলুৱা পৰম্পৰা তথা সাংস্কৃতিক অভ্যাসবোৰৰ মাজত নিহিত বিজ্ঞানক আমি অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ লগে লগে পাহৰি গৈ নিজকে বিপদত পেলাইছোঁ। এতিয়া আমাৰ বিপদ এনে এক সীমাত উপস্থিত যে অনতি পলমে সঠিক ব্যৱস্থা নল'লে, নিজৰ প্ৰয়োজন তথা অৰ্থলিপ্সাক নিয়ন্ত্ৰিত নকৰিলে, পৃথিৱীৰ বুকুৰ পৰা আমি নিজেই নিশ্চিহ্ন হৈ যাম। এই সকলো কথাৰ প্ৰতি সকলোকে, বিশেষকৈ শিশুসকলক সজাগ কৰি তুলিবৰ বাবেই আন্তৰ্জাতিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য দিৱস উপলক্ষে এই পুস্তিকাখনি প্ৰকাশ কৰা হ'ল। আশাকৰো ই আমাক সঠিক বাট দেখুৱাত সহায় কৰিব।

(এ কে জহৰী)

সদস্য সচিব

অসম ৰাজ্যিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য পৰিষদ

পৃথিৱীৰ জীৱকূল

আজিৰ পৰা প্ৰায় ৪.৬ বিলিয়ন বছৰ পূৰ্বে পৃথিৱীৰ উৎপত্তি হৈছিল। তাৰ পিচত প্ৰথম জীৱৰ উৎপত্তি হোৱালৈ লাগিছিল প্ৰায় ১ বিলিয়ন বছৰ।

“ছায়েন” বেঞ্চেৰিয়াই আছিল পৃথিৱীত সৃষ্টি হোৱা প্ৰথম জীৱন। ইয়াৰ পিচৰে পৰাই পৃথিৱীৰ সমগ্ৰ জীৱমণ্ডলতে নানা বৈশিষ্ট্যৰ, নানা বেহ-ৰূপৰ জীৱৰ বৃদ্ধি আৰু বিকাশ আৰম্ভ হয়।

এই সৃষ্টি আৰু ক্ৰমবিকাশ প্ৰক্ৰিয়াৰ মাজতে উৎপত্তি হোৱা ডাইনছ’ৰৰ দৰে প্ৰজাতি বহুকাল জীয়াই থকাৰ পিচত পৃথিৱীৰ পৰা বিলুপ্ত হয় চিৰদিনৰ বাবে।

বৰ্তমানে পৃথিৱীৰ জীৱমণ্ডলৰ মুঠ ৮.৭ মিলিয়ন প্ৰজাতি আছে বুলি ঠাৱৰ কৰা হৈছে। ইয়াৰে ৬.৫ মিলিয়ন স্থলভাগত থকাৰ বিপৰীতে ২.২ মিলিয়ন পোৱা যায় সাগৰীয় জলভাগত।

এইখিনিতে আমি জানি থোৱা ভাল যে যদিও মানুহ, জীৱমণ্ডলৰ আটাইতকৈ বেছি বিকশিত তথা উন্নততম জীৱ, মানুহেই নিজৰ জীৱনধাৰণৰ বাবে আটাইতকৈ বেছিসংখ্যক প্ৰজাতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। খাদ্যৰ পৰা ঔষধকে ধৰি প্ৰতিবিধ সামগ্ৰীৰ বাবেই আমি আমাৰ চৌপাশে থকা আন জীৱসমূহৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিবলগা হয়। যিমনেই জীৱকূলৰ বৈচিত্ৰ্য থাকিব, সিমনেই মানুহ নিৰাপদ আৰু সেইবাবেই কোৱা হয়—

‘জৈৱবৈচিত্ৰ্য হ’ল মানৱ জাতিৰ জীৱন-বীমা’

পৃথিৱীত জীৱনৰ সময়পঞ্জী

মহানাদ	সৌৰজগতৰ উৎপত্তি	পৃথিৱীৰ সৃষ্টি	এককোষী জীৱৰ উৎপত্তি	সালোক সংশ্লেষণ	বহুকোষী জীৱৰ জন্ম	প্ৰথম মানৱ
১৩,৮০০ মিলিয়ন বৰ্ষ (মি.ব)	৪,৬০০ মি.ব	৪,৫৪০ মি.ব	৩,৬০০ মি.ব	২,০০০ মি.ব	১,০০০ মি.ব	৫-৭ মি.ব
মহানাদৰ ৮,২৬০ মিলিয়ন বৰ্ষৰ পিচত পৃথিৱীৰ জন্ম	৯৪০ মি. বি.ৰ পিচত পৃথিৱীত জীৱনৰ উৎপত্তি					
	প্ৰথম জীৱৰ উৎপত্তিৰ ৩,৪০০ মি. ব.ৰ পিচত অক্সিজেনৰ সৃষ্টি					

মৃত্যু যিদৰে জীৱনৰ অন্তিম সত্য, একেদৰে—

- জীৱৰ উৎপত্তিৰো অন্তিম সত্যটি হ'ল বিলুপ্তি।
- পৃথিৱীৰ বুকুত বাস কৰা প্ৰজাতিৰ প্ৰায় আশী শতাংশই ইতিমধ্যে বিলুপ্ত হৈছে আৰু অৱশিষ্ট প্ৰজাতিবোৰো এদিন নোহোৱা হৈ যাব।
- তেন্তে চিন্তা কিয়?
- চিন্তাৰ কাৰণ হ'ল এই প্ৰজাতিবোৰৰ বিলুপ্তিৰ দ্ৰুত বৰ্ধিত হাৰ।
- প্ৰতিবছৰে পৃথিৱীৰ পৰা প্ৰায় ১০,০০০ হেজাৰ প্ৰজাতি বিলুপ্ত হৈ গৈ আছে।
- প্ৰজাতিসমূহৰ বিলুপ্তিৰ এই মানৱ সৃষ্ট হাৰ, প্ৰাকৃতিকভাৱে হোৱা বিলুপ্তিতকৈ প্ৰায় এহাজাৰ গুণ অধিক আৰু এইটোৱেই চিন্তনীয় কথা।

জৈৱবৈচিত্ৰ্য কি ?

পৃথিৱীৰ সকলো জীৱ তথা সিহঁতৰ বসতিস্থলৰ মাজত থকা বিভিন্নতা বা পাৰ্থক্যক সামগ্ৰিকভাৱে জৈৱবৈচিত্ৰ্য বুলি কোৱা হয়। জৈৱবৈচিত্ৰ্যক আমি তিনিটা ভিন্ন স্তৰত বৰ্ণনা কৰিব পাৰোঁ—

প্ৰথম স্তৰ :

পাৰিস্থিতিতান্ত্ৰিক বৈচিত্ৰ (Ecosystem Diversity)

পৃথিৱীৰ বিভিন্ন অঞ্চলত বা সামগ্ৰিকভাৱে গোটেই পৃথিৱীৰ প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশত পোৱা নানাধৰণৰ পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ মাজৰ বিভিন্নতাক পাৰিস্থিতিতান্ত্ৰিক বৈচিত্ৰ্য বুলি কোৱা হয়। উদাহৰণ— অৰণ্য, মৰুভূমি, তৃণভূমি, জলাহ, পাৰ্বত্য অঞ্চল, সাগৰ ইত্যাদি। আমাৰ দেশত সৰ্বাধিক প্ৰকাৰৰ পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ দেখা যায়। উল্লেখনীয় যে এই বৈচিত্ৰ্যময় পৰিস্থিতিতন্ত্ৰবোৰৰ গঠন তথা বিভিন্নতাৰ ক্ষেত্ৰত বতৰ আৰু জলবায়ু, ভৌগোলিক অৱস্থান আদি নানাবিধ কাৰকে ক্ৰিয়া কৰে। বহু সময়ত আকৌ একেটা পৰিস্থিতিতন্ত্ৰে ঠাইভেদে নানা প্ৰকাৰণ পোৱা যায়।

FOREST ECOSYSTEM

LAKE ECOSYSTEM

GRASSLAND ECOSYSTEM

DESERT ECOSYSTEM

MOUNTAIN ECOSYSTEM

MARINE ECOSYSTEM

দ্বিতীয় স্তৰঃ

প্ৰজাতিগত বৈচিত্ৰ্য (Species Diversity)

কোনো এখন ঠাইত থকা একোবিধ জীৱৰ বিভিন্ন প্ৰজাতিক একেলগে প্ৰজাতিগত বৈচিত্ৰ্যৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। অৰ্থাৎ এবিধ জীৱগোটৰ অন্তৰ্গত যিমানেই বেছি প্ৰজাতি থাকিব, সিমানেই গোটটোৰ মাজৰ বৈচিত্ৰ্য বেছি হ'ব। উদাহৰণ— তৃণভোজী আৰু মাংসভোজী প্ৰাণীৰ বিভিন্ন প্ৰজাতি, চৰাইৰ নানানটা প্ৰজাতি ইত্যাদি।

তৃতীয় স্তৰঃ

জিনীয় বৈচিত্ৰ্য (Gene Diversity)

একোটা প্ৰজাতিৰ অন্তৰ্গত বিভিন্ন জীৱৰ মাজত থকা চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্যৰ পাৰ্থক্যসমূহ জিনীয় বৈচিত্ৰ্যৰ পৰিণতি। আমি এবিধ জীৱৰ গাত দেখা বাহ্যিক বৈশিষ্ট্যবোৰ প্ৰকৃততে জীৱবিধৰ জিনীয় সংযুক্তিৰ পৰিণতি আৰু সেয়ে ছালৰ বৰণ, চুলিৰ ৰং, ধানৰ সঁচ আদিৰ বিভিন্নতাই উক্ত প্ৰজাতিৰ সকলো প্ৰাণীৰ মাজত থকা জিনীয় পাৰ্থক্য বা বৈচিত্ৰ্যক প্ৰকাশ কৰে। যেনে— চকুৰ মণিৰ ৰং, ধানৰ বিবিধ জাত, গোমধান গুটিৰ ৰং ইত্যাদি।

জীৱবৈচিত্ৰ্যৰ সংক্ষিপ্ত সাৰাণি

জীৱ	পৃথিৱী	ভাৰত	অসম
পতংগ (Insects)	৫০,০০,০০০	৬০,৩৮৩	>১০০০
মকৰা গোটীয় (Arachnids)	৭৬,৬৫৪	১৪,৪৪৭	২২৫
শামুক জাতীয় (Molluscs)	২০,০০০০	৩,২৭১	৩৯
মৎস্য (Fishes)	২১,৭৩০	২,৫৪৬	১৯৭
উভচৰ (Amphibians)	৪,৫২২	১৯৭	> ৬০
সৰীসৃপ (Reptiles)	৬,৫৫০	৪০৮	১১৬
পক্ষী (Birds)	৯,৭০২	১,২২৪	৬৮৯
স্তন্যপায়ী (Mammals)	৪,৬২৯	৩৫০	১৮০
সপুষ্পক (Angiosperms)	২৫,০০০০	১৫,০০০	৪,০১৫
অপুষ্পক	৭৫০	৬৪	২১
ঢেকীয়াজাতীয় (Ferns & Fern Allies)	১৫,০০০	১,১৫০	৩৫১

উৎস: (<http://www.currentresults.com/Environment-Facts/Plants-Animals/estimate-of-worlds-total-number-of-species.php>,.....<http://ces.iisc.ernet.in/hpg/cesmg/indiabio.html>)

আন্তর্জাতিক প্রকৃতি তথা প্রাকৃতিক সম্পদ সংৰক্ষণ সংঘ (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources-IUCN)ৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত ৰঙা তালিকা অনুযায়ী (The Red List, 2013) সংৰক্ষণৰ প্ৰয়োজন হোৱা প্ৰজাতিসমূহ হ'ল—

মুঠ পৰীক্ষিত প্ৰজাতি = ৭০, ২৯৪

মুঠ ভাবুকিগ্ৰস্ত প্ৰজাতি (Threatened Species) = ২০,৯৩৪

বিলুপ্ত (Extinct) = ৭৯৯

বন্য অৱস্থাত বিলুপ্ত = ৬১

বিলুপ্তি আসন্ন (Critically Endangered) = ৪,২২৭

বিপন্ন প্ৰজাতি (Endangered) = ৬,২৪৩

স্পৰ্শকাতৰ (Vulnerable) = ১০,৪৬৪

প্ৰায় ভাবুকিগ্ৰস্ত (Near Threatened) = ৪,৭৪২

কম বিপদশংকাগ্ৰস্ত (Lower Risk) = ২৪১

প্ৰায় চিন্তামুক্ত (Least Concern) = ৩১,৮৪৬

তথ্যবিহীন = ১১,৬৭১

উৎস: (IUCN)

PYGMY HOG

GOLDEN LANGUR

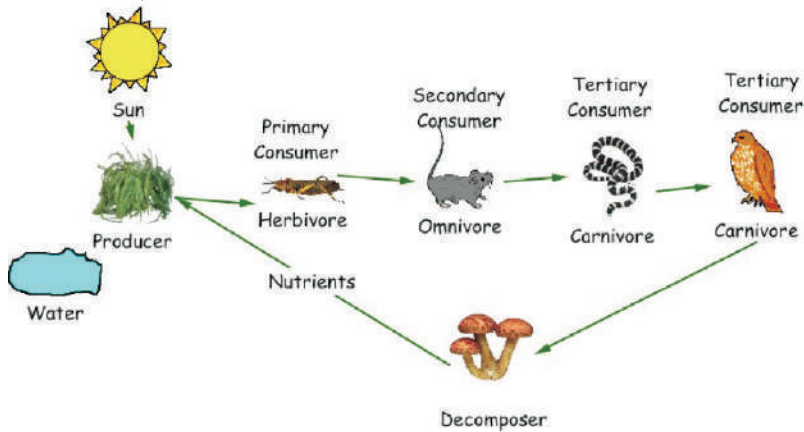
RIVER DOLPHIN

পৰিস্থিতিতন্ত্ৰক বুজোঁ আহা ...

পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ হ'ল প্ৰকৃতিয়ে ইয়াত থকা জীৱকুলৰ বাবে সৃষ্টি কৰা একোটা 'ঘৰ'। পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ বুলি ক'লে এক নিৰ্দিষ্ট স্থানত নিজৰ লগতে চৌপাশৰ জড় বা অজৈৱিক পৰিৱেশ (মাটি, পানী, বায়ু তথা শক্তি)ৰ সৈতে অহৰহ পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক বৰ্তাই ৰখাসমূহ জীৱকুলক (উদ্ভিদ, প্ৰাণী তথা অনুজীৱ) সামগ্ৰিকভাৱে বুজা যায়। একোটা পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ জীৱিত বা জৈৱিক উপাদানসমূহ হ'ল—

- **উৎপাদক (Producers)**—সৌৰশক্তিক খাদ্য দ্ৰৱ্যলৈ সালোকসংশ্লেষণ প্ৰক্ৰিয়াৰে পৰিবৰ্তন কৰা সকলো সেউজীয়া উদ্ভিদ।
- **উপভোক্তা (Consumers)**
 - **প্ৰাথমিক (Primary) উপভোক্তা**— প্ৰত্যক্ষভাৱে সেউজীয়া উদ্ভিদ ভক্ষণ কৰা প্ৰাণীসমূহ অৰ্থাৎ তৃণভোজী প্ৰাণী
 - **দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ বা মাধ্যমিক (Secondary) উপভোক্তা**— প্ৰাথমিক উপভোক্তা অৰ্থাৎ তৃণভোজী প্ৰাণীক ভক্ষণ কৰা প্ৰাণীসমূহ।
 - **তৃতীয় শ্ৰেণীৰ বা সৰ্বোচ্চ উপভোক্তা (Tertiary)**— মাধ্যমিক উপভোক্তাক ভক্ষণ কৰা প্ৰাণীসমূহ
- **বিয়োজক (Decomposer)**—মৃত জীৱদেহ বা গছৰ সৰি পৰা পাত আদিৰ দৰে জৈৱদ্ৰব্যৰ ওপৰত ক্ৰিয়া কৰি পুষ্টি সংগ্ৰহ কৰা আৰু পৰিস্থিতিতন্ত্ৰত পোষক মৌলসমূহক পুনৰাবৰ্তন কৰা জীৱসমূহ।

অজৈৱ উপাদান (Non-Living Components)— পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ গাঁঠনিটো গঠন কৰা উপাদান যেনে— মাটি, পানী, বায়ু তথা সামগ্ৰিক পৰিৱেশৰ সকলো জড় উপাদান।

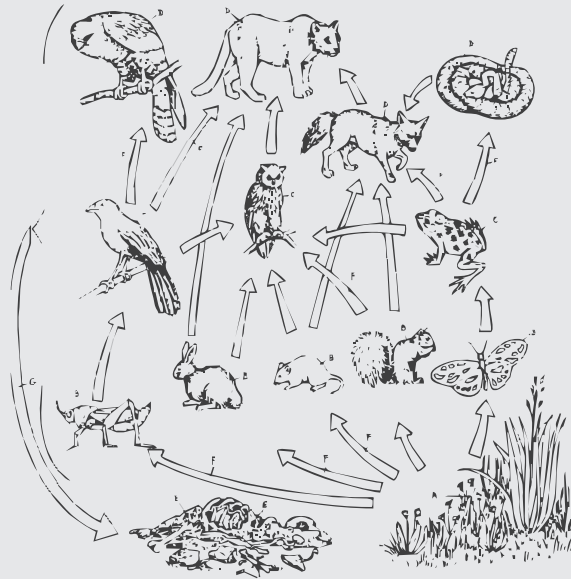

প্ৰতিটো পৰিস্থিতিতন্ত্ৰতে সকলো জীৱ উৎপাদক আৰু উপভোক্তাৰ এক শ্ৰেণীবদ্ধ শৃংখলত সংলগ্ন হৈ থাকে আৰু তাকে খাদ্য শৃংখল (Food Chain) বোলা হয়।

এক সৰল খাদ্য শৃংখল

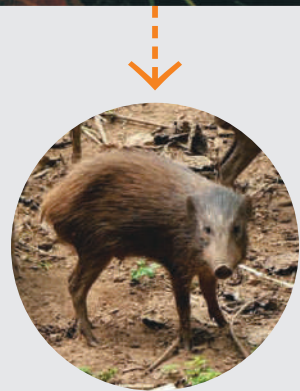
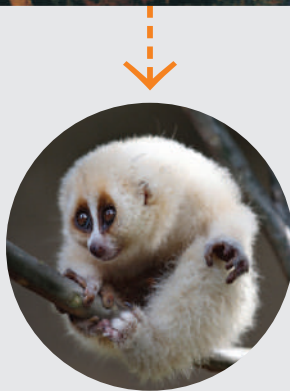
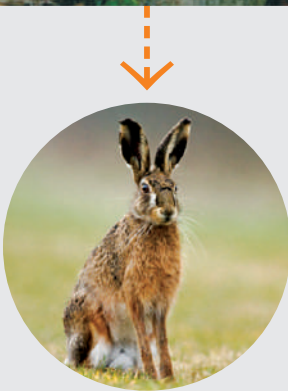
পৰিস্থিতিতন্ত্ৰত অনেক খাদ্য শৃংখল একেলগে পৰস্পৰ সংযুক্ত হৈ থাকি এক জটিল খাদ্যজাল (Food web) সৃষ্টি কৰে।

খাদ্য জাল

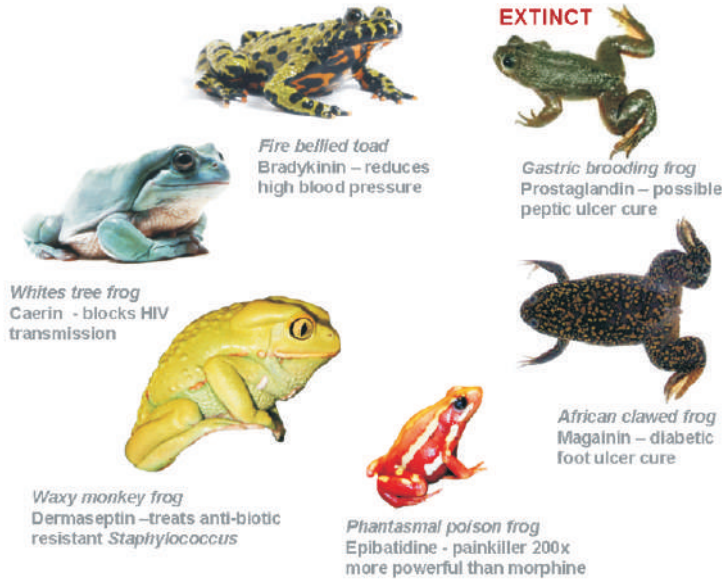
একোটা পৰিস্থিতিতন্দ্ৰত কেইবাটাও মুখ্য বা শীৰ্ষস্থানীয় প্ৰজাতি থাকিব পাৰে, কিন্তু পৰিস্থিতিতন্দ্ৰত সকলো প্ৰজাতিৰে নিজৰ গুৰুত্ব আছে। সেয়েই এটা প্ৰজাতি পৰিস্থিতিতন্দ্ৰৰ পৰা আঁতৰি যোৱাৰ লগে লগে অন্যান্য প্ৰজাতিবোৰৰ ওপৰতো তাৰ প্ৰভাৱ পৰে আৰু সিহঁতৰ অস্তিত্বও বিপদগ্ৰস্ত হৈ পৰে।

উদাহৰণস্বৰূপে একোখন অৰণ্যত বাঘ এক শীৰ্ষস্থানীয় প্ৰজাতি হ'ব পাৰে; পিছে উক্ত অৰণ্যত থকা ঘাঁহবিলাক শুকাই গ'লে, সেই ঘাঁহ ভক্ষণ কৰি জীয়াই থকা তৃণভোজী প্ৰাণী যেনে— হৰিণা আদিৰ সংখ্যা হ্রাস পাব। অৰ্থাৎ ইয়াৰ ফলত বাঘৰ খাদ্যকৰ্মী প্ৰাণীৰ সংখ্যা হ্রাস হ'ব, যিয়ে বাঘৰ অস্তিত্বকো সংকটাপন্ন কৰি তুলিব।

বাঘ বসবাস কৰা স্থানৰ পৰিৱেশ পৰ্যবেক্ষণ কৰা; লক্ষণীয় কথাটো হ'ল বাঘৰ সংৰক্ষণৰ লগে লগে উক্ত পৰিৱেশত থকা অন্যান্য জীৱবোৰো সংৰক্ষিত হ'ব।

আমি আমাৰ পৰিৱেশত থকা কিছুমান জীৱৰ ভূমিকা সম্পৰ্কত জানো যদিও আন বহু প্ৰজাতিৰ গুৰুত্ব কি এতিয়াও জানিব পৰা নাই। প্ৰকৃততে আজিকোপতি এক বিশাল সংখ্যক প্ৰজাতিৰ চিনাক্তকৰণ আৰু সিহঁতৰ গুৰুত্বৰ অনুধাৱন সম্ভৱপৰ হৈ উঠা নাই। সেইবাবেই আমি আমাৰ চৌপাশে থকা প্ৰতিটো প্ৰজাতিকে গুৰুত্বসহকাৰে ল'বলৈ শিকিব লাগিব।

দেখাত অশুৰনি হ'লেও অনেক ভেকুলীৰ প্ৰজাতিয়ে আমাক বহু ঔষধ প্ৰদান কৰিছে।

জীৱমণ্ডলত থকা সকলো প্ৰজাতিকে জীয়াই ৰাখিবলৈ হ'লে, প্ৰাকৃতিক পৰিস্থিতিতন্ত্ৰসমূহক যেনে আছে, তেনেকৈয়ে ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰিব লাগিব। অৰণ্য, তৃণভূমি, জলাহভূমি আদিৰ দৰে পৰিস্থিতিতন্ত্ৰত থকা সকলো জৈৱবৈচিত্ৰ্যক আমি আমাৰেই ভৱিষ্যতৰ সমৃদ্ধি তথা মানৱ জাতিৰ অস্তিত্ব জীয়াই ৰখাৰ স্বার্থত সংৰক্ষণ কৰিব লাগিব।

আমি সকলোৰে এটা কথা মনত ৰখা উচিত যে মানৱ জাতিৰ অস্তিত্ব সম্পূৰ্ণৰূপে জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ অস্তিত্বৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

জৈৱবৈচিত্ৰ্যই আমাক নানাবিধ সামগ্ৰী তথা সেৱা আগবঢ়ায়।

জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ পৰা আমি লাভ কৰা
সা-সামগ্ৰীবোৰ হ'ল—

- খাদ্য
- ইন্ধন
- পশুখাদ্য
- সূতা বা বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ আঁহ
- সাৰ
- কাঠ
- ঔষধ
- অন্যান্য কেঁচা সামগ্ৰী যেনে—
মছলা, আটা, ৰেজিন, প্ৰাকৃতিক ৰং।

জৈৰবৈচিত্ৰ্যই আগবঢ়োৱা সেৱাসমূহ হ'ল—

- সতেজ বতাহ (অক্সিজেন)
- পৰিষ্কাৰ পানী
- ভূমিক্ষয় ৰোধ
- পোষক মৌলৰ পুনৰাবৰ্তন
- জলবায়ু নিয়ন্ত্ৰণ
- সাংস্কৃতিক প্ৰাচুৰ্য
- অৱসৰ বিনোদন

বহনক্ষম পৰিচালনাৰ বাবে পৰম্পৰাগত জ্ঞান

প্ৰকৃতিৰ বুকুতে ডাঙৰ-দীঘল হোৱা, প্ৰাচীন জনগোষ্ঠীসমূহে অহৰহ নিৰীক্ষণ, ব্যক্তিগত অভিজ্ঞতাৰ জৰিয়তে প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশৰ গতি প্ৰকৃতিক অতি গভীৰভাৱে অনুধাৱন কৰিব পাৰিছিল আৰু সেয়ে প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ আহৰণ তথা ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত নিৰ্দিষ্ট সীমা মানি চলিছিল। তদুপৰি চৌপাশে থকা জীৱ-জন্তু তথা উদ্ভিদৰ নিজৰ স্বাস্থ্য তথা সমৃদ্ধি বক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত যি গুৰুত্ব, সেয়াও উপলব্ধি কৰিছিল। বছৰ বছৰ জুৰি আহৰণ কৰা এই অভিজ্ঞতাপ্ৰসূত জ্ঞান এক প্ৰজন্মৰ পৰা আন এক প্ৰজন্মলৈ মৌখিকভাৱেই পৰিৱাহিত হৈছিল। এই পৰম্পৰাগত পাৰিবেশিক জ্ঞানসমূহ আজিৰ পৰিস্থিতিত অতিশয় উপযোগী বুলি স্বীকৃত হৈছে; কিয়নো এইবোৰৰ মাজত বৈজ্ঞানিক ভিত্তি থকাৰ লগতেই আমাক বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাট প্ৰশস্ত কৰাতো সহায় কৰে।

জৈৱবৈচিত্ৰ্য সম্পৰ্কত হোৱা অভিবৰ্তনত (Convention on Biological Diversity) পৰম্পৰাগত জ্ঞানৰ এই তাৎপৰ্যক স্বীকৃতি দিয়াৰ উপৰিও সংশ্লিষ্ট কোনো জ্ঞানৰ পোষণ আৰু ধাৰণ কৰা জনগোষ্ঠীলৈ বৌদ্ধিক সম্পত্তিৰ অধিকাৰ (Intellectual Property Rights)ৰ স্বত্ব প্ৰদানৰো পৃষ্ঠপোষকতা কৰা হৈছে।

এইখিনিতে আমি মনত পেলোৱা উচিত—

- অধিকাংশ এল'পেথিক বা ৰাসায়নিক ঔষধি দ্ৰব্যৰ মূল উৎস উদ্ভিদ আৰু প্ৰাণীজাত দ্ৰব্যৰ পৰা লাভ কৰা।
- ভাত বা ৰুটিৰ লগত ঘৰত মায়ে তৈয়াৰ কৰা ছাটনিবোৰ ঘৰৰ বাৰীৰ কি কি উদ্ভিদৰ পৰা তৈয়াৰী অথবা এইবোৰে আমাৰ সৰু-সুৰা ঋতুকালীন ৰোগবোৰ নোহোৱা কৰাত কিদৰে সহায় কৰে?
- সাধাৰণ কাঁহ-পানীলগাৰ ঔষধ হিচাপে শীতকালি আদা, তুলসী দিয়া চাহকাপৰ গুৰুত্ব কিমান?
- কঠিয়া ৰোৱা, মাছ ধৰা, ধান দোৱা আদিৰ দৰে নিত্যকৰ্মৰ সময়ত যে নানা জনগোষ্ঠীবোৰে বিভিন্ন গীত-নৃত্য বা আচাৰ-আচৰণ পালন কৰে, তাৰ অন্তৰালত কি কি কথা আছে?

এই সকলোবোৰ কথাই, বৈজ্ঞানিক কাৰণৰ ভেটিত তথা বছৰ বছৰ জোৰা ব্যৱহাৰিক অধ্যয়নে সৃষ্টি কৰা দৈনন্দিন পৰম্পৰাবোৰৰ গুৰুত্বক নিৰ্দেশ কৰে।

যুগ যুগ ধৰি সংগৃহীত এক সকলো পৰম্পৰাগত জ্ঞান একোটা জনসমষ্টিৰ মাজত প্ৰচলিত নিম্নোক্ত বিষয়বোৰত সঞ্চিত হৈ থাকে—

- আখ্যান বা সাধুকথা
- লোকগীত
- সাংস্কৃতিক মূল্যবোধ
- বিশ্বাস
- সামাজিক বিধি-নিয়ম
- স্থানীয় ভাষা
- থলুৱা কৃষি পদ্ধতি

অতীজৰে পৰা আমাৰ অসমীয়া লোকজীৱনৰ লগত জৈৱবৈচিত্ৰ্য নিবিড়ভাৱে সংপৃক্ত হৈ আছে। পৰম্পৰাগত বা লোকগান, উপাখ্যান, পুথি, বিশ্বাস, ৰীতি-নীতি অথবা জীৱনশৈলী— অসমৰ সমাজৰ এই সকলোৰে জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ গুৰুত্বক বিচাৰি পোৱা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে— পূবে ভঁৰাল, পশ্চিমে গঁৰাল, উত্তৰে চৰু, দক্ষিণে গৰু, পুখুৰীত মাছ, বাৰীত তামোল-পাণ আদিৰ দৰে যোজনা, ‘বাৰীৰ কাষৰে জাতি বাঁহ এজুপি, সিও মোৰ সোদৰৰ ভাই’ আদিৰ দৰে টোকাৰী গীতত অসমৰ জৈৱবৈচিত্ৰ্যভিত্তিক সাংস্কৃতিক ঐতিহ্যৰ চানেকি পোৱা যায়। অসমৰ পৰম্পৰাগত গৃহ নিৰ্মাণ পদ্ধতিৰ বৈশিষ্ট্য হ’ল অসম আৰ্হিৰ ঘৰবোৰ। এই ঘৰবোৰ খেৰৰ ছাল আৰু বাঁহৰ কামিৰ বেৰত গোবৰ আৰু বোকাৰ লেপ দি তৈয়াৰ কৰা হয়। খুঁটা আৰু ৰুৱা-মাৰলিত কাঠ বা বাঁহ ব্যৱহাৰ হয়; বান্ধিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা হয় বেতৰ মিহি কামি। আনহাতে ঘৰখনক আগুৰি থাকে নানাবিধ খাদ্য গুণসমৃদ্ধ, ঔষধি আৰু খৰি, কাঠ যোগান দিব পৰা গছেৰে, একাষে থাকে মাছ পোহা পুখুৰী, যাৰ পৰা পানীও ব্যৱহাৰ কৰা হয়। একেখন বাৰীৰে এফালে গোহালি, হাঁহ-পাৰৰ গৰালৰ লগতে শস্যৰ গুটি জমা কৰিবৰ বাবে ভঁৰাল একোটা থাকে। তামোল-পাণ, কল-আম-মধুৰি আদি নানা গছৰ পৰা এনে একোখন বাৰী এক পৰিৱেশ অনুকূল, বহনক্ষম জীৱনশৈলীৰ বাবে আদৰ্শ আৰ্হি।

অসমৰ জাতীয় উৎসৱ হিচাপে গণ্য কৰা বিহুও মূলতঃ কৃষিভিত্তিক উৎসৱ। কৃষিৰ কাম আৰম্ভ কৰাৰ আগে আগে ৰঙালী বিহু ব’হাগ মাহত, খেতি চপোৱাৰ পিচতে মাঘ মাহত ভোগালী বিহু পালন কৰা হয়। আনহাতে সময়ছোৱাত ঠিক ধান খেতিত গোঁৰ ধৰাৰ সময়তে, কাতি বিহু বা কঙালী বিহুত শস্যপথাৰত চাকি জ্বলাই, তুলসী গছক সেৱা কৰি পথাৰৰ শস্য ভাল হ’বলৈ কামনা কৰা হয়।

একেদৰে মিচিং জনগোষ্ঠীয়ে ফাগুণ মাহৰ প্ৰথমটো বুধবাৰত পালন কৰা আলি-আয়ে-লুগাং (আলি মানে শস্যৰ বীজ, আয়ে মানে ফল আৰু লুগাং মানে সিঁচা কাৰ্য)ৰ জৰিয়তে কৃষিকৰ্মৰ পাতনি তৰা হয়।

একেদৰে অসমৰ সকলো থলুৱা বাদ্য যেনে— ঢোল, পেঁপা, গগনা, বাঁহী, চিফুং, দৌতাৰা আদিও প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ পৰাই তৈয়াৰ কৰা হয়। আনহাতে ভাৰতীয় পুৰাণ মহাকাব্যৰ উপাখ্যানতো জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ উল্লেখ আছে। উপাখ্যানত বৰ্ণিত দেৱ-দেৱী, ভগৱান আদি প্ৰত্যেকৰে বাহন হিচাপে একোটা জীৱক গ্ৰহণ কৰা হৈছিল বুলি এই কাহিনীবোৰত পোৱা যায়। একেদৰে ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণৰ কাহিনীত গৌৰধন পৰ্বতক কৰা পূজা-আচলতে ব্ৰজবাসীলৈ সকলো প্ৰয়োজনীয় সম্পদ যোগান ধৰোঁতা প্ৰাকৃতিক কৰা উপাসনাৰে উদাহৰণ।

অসমৰ কৃষি জৈৱবৈচিত্ৰ্য :

আমি বৰ্তমানে কৰা শস্যবোৰ যেনে— ধান, ঘেঁহু, মাহ আদি প্ৰকৃততে বন্য অৱস্থাত পোৱা সমগোত্ৰীয় উদ্ভিদৰ পৰা সৃষ্ট। বৰ্তমানে বৰ্ধিত জনসংখ্যাৰ চাহিদা পূৰাবলৈ অধিক উৎপাদনক্ষম জাতৰ শস্যৰ খেতি বেছিকৈ কৰিবলৈ লোৱাৰ ফলত স্থানীয় সাঁচবোৰ নোহোৱা হ'বলৈ ধৰিছে। একে জাতৰ শস্য এইদৰে সৰহকৈ কৰাৰ ফলত কোনো পতংগ বা ৰোগৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হ'লে, গোটেই শস্যখিনিয়ে নষ্ট হৈ পৰে। আনহাতে নতুন সাঁচ সৃষ্টিৰ বাবেও বিজ্ঞানীসকলে বনৰীয়া জাত বা থলুৱা জাতবোৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিবলগা হয়।

আকৌ এনে একোটা জাত নষ্ট বা বিলুপ্ত হোৱা মানে পৰিৱেশৰ পৰা উক্ত জাতটিৰ সকলো জিনীয় বৈশিষ্ট্য চিৰদিনলৈ নোহোৱা হৈ যোৱা। গতিকে আমাৰ খাদ্য সুৰক্ষাৰ বাবে এফালেদি যিদৰে আমি মূল খাদ্য শস্যৰ নানাবিধ সাঁচ বা জাতৰ মিশ্ৰিত কৃষি কৰাৰ দৰকাৰ, একেদৰে বনৰীয়া বা থলুৱা সাঁচবোৰো সংৰক্ষণ কৰা উচিত।

কৃষিকৰ্মত ব্যৱহৃত শস্যৰ বনৰীয়া জাত (Wild Relatives of Cultivated Crops) :

ভাৰতৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলক ধান আৰু টেঙাজাতীয় ফলৰ উৎপত্তিস্থল হিচাপে জনা যায়। অসমত এতিয়াও এইকেইবিধ শস্যৰ বনৰীয়া সাঁচৰ অৱশিষ্ট পোৱা যায়। এই বনৰীয়া সাঁচবোৰ অতিশয় মূল্যবান আৰু সেয়ে ইহঁতক সংৰক্ষণ কৰাটো প্ৰয়োজনীয়।

অসমৰ থলুৱা ধানৰ সাঁচযজাত

- আছ ধান : ডুমাই, চেংৰী, মুৰুলী।
- শালি ধান : শালি, মনোহৰ শালি, আইজং।
- জহা ধান : মাণিকীমধুৰী, কুনকুনি জহা।
- বৰা ধান : ৰঙা বৰা, ক'লা বৰা, চকোৱা ধান।
- বাও ধান : আমনা, মাগুৰী।

ভাৰতত পোৱা কৃষিজাত শস্যৰ বনৰীয়া জাতসমূহৰ সংখ্যা (Number of Wild Relatives of Cultivated crops in India)

ধানজাতীয় আৰু মিলেট শস্য	=	৪৬
মাহজাতীয় শস্য	=	৮১
ফলমূল	=	৯১
মছলাজাতীয়	=	২৮
পাছলি	=	৭৬
আঁহজাতীয় শস্য	=	১০
তৈলবীজ	=	১৪
অন্যান্য	=	২৮
মুঠ	=	৩৭৯

উৎস : এন বি এছ এ পি, ২০০৮ (NBSAP, 2008)

ঘেঁহু বা ধানতকৈ যৱ বা জোৱাৰ জাতীয় শস্য স্বাস্থ্যৰ বাবে, বিশেষকৈ মধুমেহ ৰোগীৰ বাবে অধিক উপযুক্ত। কিয়নো এইবিলাক শস্য থকা শৰ্কৰা খুউব ধীৰে ধীৰে শৰীৰত বিয়পে আৰু সেয়ে তেজত শৰ্কৰাৰ পৰিমাণ হঠাৎ বাঢ়ি নাযায়।

- অসমত খেতি কৰা কণিধান বা মিলেটৰ বিষয়ে তোমালোকে জানানে? অসমৰ জলবায়ুত খাপ খোৱা আৰু আঁহজাতীয় উপাদান তথা পুষ্টিৰে পূৰ্ণ এই শস্যবোৰ চিনি পোৱানে?
- মোটা দানাৰ ধানজাতীয় শস্য আৰু জোৱাৰ আদি কণিধান খাই পাইছানে?

অসমৰ মৎস্যবৈচিত্ৰ্য :

ব্ৰহ্মপুত্ৰ তথা বৰাককে ধৰি সৰু-বৰ সকলো নৈ-উপনৈ তথা জলাশয়ৰ সমূহ জলসম্পদত বিভিন্ন ধৰণৰ মাছ পোৱা যায়। এক তথ্য অনুযায়ী অসমত মুঠ ১৮৫ বিধ প্ৰজাতিৰ মাছ পোৱা যায়। আনহাতে ইয়াৰে অনেক সৰু-সুৰা, কমকৈ পোৱা প্ৰজাতিৰ সংখ্যা ক্ৰমাৎ হ্রাস পাই আহিছে সিহঁতৰ বাসস্থানৰ সংকোচন তথা প্ৰদূষণৰ দৰে কাৰকৰ পৰিণতিত। অসমৰ এই মাছৰ বৈচিত্ৰ্যক সংৰক্ষণ কৰি ৰাখিবলৈ হ'লে আমাৰ সকলো জলভূমিক পৰিষ্কাৰ তথা প্ৰদূষণমুক্ত কৰি ৰাখিব লাগিব।

অসমৰ বিধ বিধ ফল :

অসমৰ বনাঞ্চলসমূহত পোৱা বিভিন্ন থলুৱা ফল যেনে— লেতেকু, পনিয়ল, থেকেৰা, কৰ্দৈ আদিত বিভিন্ন পুষ্টিকৰ উপাদান যথেষ্ট পৰিমাণে পোৱা যায়। তদুপৰি এইবোৰৰ অনেকৰে ঔষধি গুণ আছে। আনহাতে অসমত বিভিন্ন স্বাদ আৰু গুণৰ প্ৰায় তেৰবিধমান কল পোৱা যায়। কেৱল সেয়াই নহয়, অসমত 'চি' ভিটামিনেৰে সমৃদ্ধ অনেক টেঙাজাতীয় ফল পোৱা যায়। অসমত পোৱা এনে কেইবিধমান টেঙা ফল হ'ল— বৰাব টেঙা, বৰ টেঙা বা চোকা টেঙা, সুমথিৰা, চকলা টেঙা, জেনেক টেঙা, কাজি নেমু, গোল নেমু ইত্যাদি। ইয়াৰে কাজি নেমু কেৱল অসমতহে পোৱা যায়।

- পনিয়ল, লেতেকু, থেকেৰা খাইছানে?
- বজাৰত দেখা পোৱা থলুৱা ফলবোৰ কি কি প্ৰকাৰৰ হিচাপ কৰি চাইছানে?
- টেঙাফলৰ বাকলিত যথেষ্ট পৰিমাণে 'চি' খাদ্য-প্ৰাণ থাকে, সেয়া জানানে?

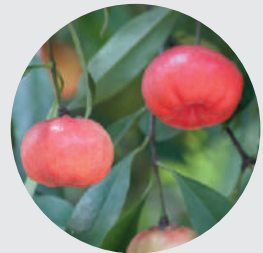
LETEKU

PANIYAL

BOR THEKEA

RUPOHI THEKEA

“পৃথিবীয়ে মানুহৰ প্ৰয়োজন পূৰাবলৈ
সকলো দিছে,
কিন্তু লিঙ্গা পূৰাবলৈ নহয়।”

M. Gandhi

—মহাত্মা গান্ধী

আজিৰ পৃথিৱীত লোভ আৰু প্ৰয়োজনক পৃথক কৰাটো অতিশয় কঠিন—

আমাৰ আৰ্থিক উন্নতি হোৱাৰ লগে লগে চাহিদাৰ পৰিমাণো বৃদ্ধি পায়।

সমাজৰ অৰ্থৱান লোকসকলৰ নিজৰ সকলো প্ৰয়োজন পূৰোৱাৰ সক্ষমতাই তেওঁলোকক দুখীয়াসকলৰ প্ৰয়োজনসমূহক আওকাণ কৰি চলিবলৈ শিকায়।

এফালে ধনীসকলৰ ক্ষমতা বাঢ়ি যোৱাৰ দৰে, আনফালে দুখীয়াসকলৰ বাবে নিজা ন্যূনতম প্ৰয়োজনখিনি পূৰণ কৰাটো ক্ৰমাৎ কঠিন হৈ গৈ থাকে।

এনে পৰস্পৰ বিপৰীতমুখীতাই জীৱনৰ সকলো সুখ-বিলাস পূৰাব পৰা ধনী শ্ৰেণীটো আৰু অনাহাৰে থাকিব লগা দুখীয়া শ্ৰেণীৰ মাজত এক বিশাল প্ৰাচীৰ সৃষ্টি কৰিছে। এই প্ৰাচীৰ, এই প্ৰভেদ প্ৰকৃতিৰ নিয়মৰ বিপৰীতপন্থী আৰু সেইবাবেই অস্থায়ী; বহনক্ষম নহয়।

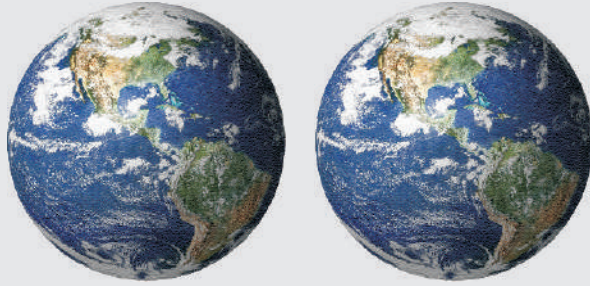
‘পৃথিৱীৰ সকলো সম্পদৰ পৰিমাণ সীমিত’

আনহাতে

“এতিয়াৰ হাৰত প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ আহৰণ আৰু ব্যৱহাৰ অব্যাহত থাকিলে,
২০৩০ চনৰ ভিতৰত পৃথিৱীৰ সমগ্ৰ জনসংখ্যাৰ চাহিদা পূৰাবলৈ আমাক
আৰু এখন পৃথিৱীৰ প্ৰয়োজন হ’ব।”

গতিকে দ্বিতীয় এখন পৃথিৱী নাপালে আমাৰ কি হ’ব?
সেই প্ৰয়োজন পূৰাবলৈ বিকল্প আছেনে আমাৰ হাতত?
নিশ্চয় আছে।

আৰু সেই বিকল্প হ’ল—

‘প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ সঠিক ব্যৱহাৰ’।

কিন্তু কেনেকৈ?

UN-WISE USE

WISE USE

‘সঠিক ব্যৱহাৰ’ৰ আটাইতকৈ সহজ অৰ্থ হ’ল— পৃথিৱীয়ে যিমান পৰিমাণৰ সম্পদ নৱীকৰণ কৰিব পাৰে, ঠিক সিমানখিনিহে আহৰণ কৰা।

যিহেতু পৃথিৱীৰ প্ৰাকৃতিক সম্পদ নৱীকৰণৰ ক্ষমতা সীমিত, আমাৰ চাহিদাখিনিক আমি উপযুক্ত সীমাৰ ভিতৰত ৰাখিব পাৰিলেহে প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ যোগান অব্যাহত থাকিব।

আৰু ইয়াকে কৰিবলৈ আমি নিজকে সুধিবলগা প্ৰশ্নবোৰ হ’ল—

(ক) মোৰ হাতত থকা সকলোখিনি বস্তু মোক
প্ৰকৃততে লাগেনে?

(খ) এই সম্পদবোৰ নথকা হ’লে মই কি
কৰিলোহেঁতেন?

(গ) প্ৰকৃততে মোৰ প্ৰয়োজনবোৰ কি কি?

এই প্ৰশ্নবোৰৰ সঠিক উত্তৰ বিচাৰি পালেই আমি আমাৰ
প্ৰয়োজনসমূহ সীমিত কৰিব পৰাৰ লগতে আৰ্থিক উন্নতি তথা
প্ৰগতিক চিৰদিনীয়া আৰু বহনক্ষম কৰি তুলিবলৈ সক্ষম হ’ম।

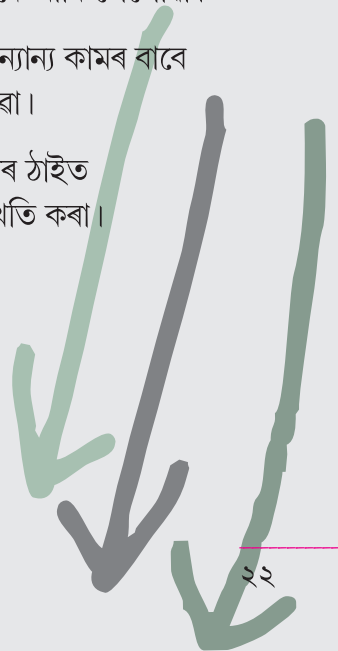

বহনক্ষম উন্নয়ন মানে কি ?
কোনো অঞ্চল বা দেশৰ
উন্নয়ন বহনক্ষম হ'বলৈ,
থাকিব লগা বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল—

- ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ জীৱনৰ মানদণ্ড বৰ্তমান প্ৰজন্মতকৈ উন্নত নহ'লেও সমান হৈ থকা অৰ্থাৎ সকলো প্ৰজন্মৰ মাজত সমতা স্থাপন।
- যি উন্নয়ন ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ বাট ৰুদ্ধ নকৰাকৈ বৰ্তমান প্ৰজন্মৰ প্ৰয়োজন পূৰ্ণ কৰিবলৈ সক্ষম।
- চৌপাশৰ পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ বহনক্ষমতাৰ ভিতৰত থাকি জীৱনৰ মানদণ্ডৰ উন্নয়ন।
- একে সময়তে অৰ্থনৈতিক সমৃদ্ধি, পাৰিৱেশিক তথা সামাজিক সমতা লাভৰ বাট দেখুওৱা উন্নয়ন প্ৰক্ৰিয়া।
- এনে এক পদ্ধতি, যি পৰিৱেশ অনুকূল, অৰ্থনৈতিকভাৱে সৰল আৰু সামাজিকভাৱে সুষম।

অস্থায়ী বিকাশ বা
অবহনক্ষম উন্নয়নৰ
উদাহৰণ :

- পাতৰ বাবে এজোপা গছকে কাটি পেলোৱা।
- খৰি গোটাৰলৈ গৈ গছপুলি কটা।
- কণী পৰা কুকুৰাজনীকে মাৰি পেলোৱা।
- জলাহভূমি বিলাক অন্যান্য কামৰ বাবে মাটিৰে পূৰাই পেলোৱা।
- থলুৱা খাদ্যৰ সাঁচবোৰৰ ঠাইত আমদানিকৃত সাঁচৰ খেতি কৰা।

আমি প্ৰকৃতিৰ পৰা বিবিধ সামগ্ৰী আহৰণ কৰো। পিছে কেতিয়াবা ভাবিছানে?...

- (১) প্ৰকৃতিৰ এই অৱদানৰ বিনিময়ত আমি কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিছোঁনে?
- (২) মই নিজে প্ৰকৃতিক কি ঘূৰাই দিছোঁ?
- (৩) আমাৰ ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ ওচৰত থকা আমাৰ ঋণ কিদৰে পৰিশোধ কৰিম?

কিয়নো—

“এই ধৰণীখন আমাৰ পৈতৃক সম্পত্তি নহয়,
এয়া মাথোঁ আমি আমাৰ ভৱিষ্যতৰ
সন্তানহঁতৰ পৰা ধাৰতহে লৈছোঁ।”

(www.recycling-guide.org.uk)

কিন্তু এই ঋণ কিদৰে পৰিশোধ কৰিম?

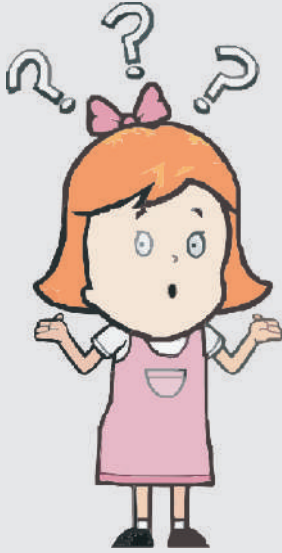
- আমাৰ সম্পদৰ ব্যৱহাৰৰ ধৰণ-কৰণৰ পৰিবৰ্তনৰ যোগেদি।
- নিম্নোক্ত প্ৰক্ৰিয়াকেইটাৰ প্ৰয়োগেৰে— প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ অপব্যয় ৰোধ কৰি।

কম ব্যৱহাৰ—

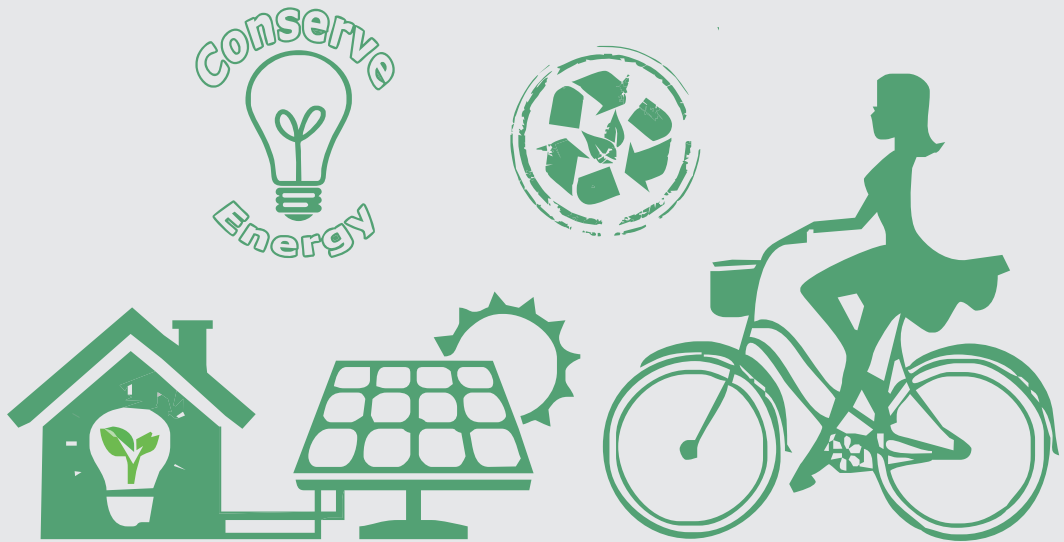
পুনৰ ব্যৱহাৰ—

পুনৰাবৰ্তন

নিজৰ জীৱনশৈলীৰ ক্ষেত্ৰত কিছু সচেতন হ'লেই আমি সম্পদৰ অপব্যৱহাৰ হ্ৰাস কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব পাৰিম। তাৰবাবে আমি জানিবলগীয়া আৰু চিন্তা কৰিবলগীয়া কথাবোৰ হ'ল—

- (ক) মই মোৰ প্ৰয়োজন অনুসাৰে খাদ্য প্ৰস্তুত কৰোঁ নে?
- (খ) মই থলুৱাকৈ উৎপন্ন হোৱা খোৱাবস্তু কিনো নে?
- (গ) ঘৰত উৎপন্ন হোৱা জৈৱ আৱৰ্জনাৰোৰ আমি পুনৰাবৰ্তনৰ বাবে পৃথক কৰি থওঁ নে?
- (ঘ) কম দূৰত্ব যাবলৈ আমি খোজ কাটোঁ নে?
- (ঙ) যাতায়াতৰ বাবে মই আটাইতকৈ পৰিৱেশ অনুকূল উপায়টো ব্যৱহাৰ কৰোঁ নে?
- (চ) মোৰ প্ৰয়োজন মতে বিদ্যুৎ ব্যৱহাৰ কৰোঁ নে? নে অপব্যৱহাৰ কৰোঁ?
- (ছ) কাগজ নষ্ট কৰাৰ পৰা বিৰত থাকোঁ নে?
- (জ) ঘৰ বা ৰাজহুৱা স্থানত পানী অযথা নষ্ট নোহোৱাটো মই লক্ষ্য কৰোঁ নে?

আন্তৰ্জাতিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য দিৱস, ২০১৫ উদ্যাপনথলী জয়পুৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ বিষয়ে কিছু কথা—

সমগ্ৰ বিশ্বতে বৰ্ষাৰণ্যসমূহ ইয়াৰ প্ৰাচুৰ্যময় জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ বাবে জনাজাত। অসমৰ ডিব্ৰুগড় জিলাত অৱস্থিত জয়পুৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল হ'ল অসমত পোৱা ক্ষুদ্ৰ বৰ্ষাৰণ্য এলেকাবোৰৰ মাজৰে এখন। উত্তৰ হিমালয়ৰ জৈৱবৈচিত্ৰ্য হটস্পট (Eastern Himalayan Biodiversity hotspot) অঞ্চলৰ অন্তৰ্ভুক্ত জয়পুৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলে নিকটৱৰ্তী আন পাঁচটা সংৰক্ষিত এলেকাৰ সৈতে মিলি উত্তৰ দিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ পশ্চিমাংশ গঠন কৰে। এই বৰ্ষাৰণ্য অঞ্চলটো সমগ্ৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ ভিতৰত আটাইতকৈ ডাঙৰ বৰ্ষাৰণ্য এলেকা হিচাপে জনা যায়। অসমৰ ৰাজ্যিক পক্ষী দেওহাঁহৰ দৰে বিলুপ্তপ্ৰায় প্ৰজাতিৰ বাসস্থান হিচাপে এই অঞ্চলৰ গুৰুত্ব অপৰিসীম।

১৮৮৮ চনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে ১০,৬৬৬.০৮ হেক্টৰ মাটিকালিৰ এই বনাঞ্চলক সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ স্বীকৃতি দিয়া হয়। পাটকাই পৰ্বতমালাৰ দুয়োপাৰৰ ভাৰত-ম্যানমাৰ জৈৱবৈচিত্ৰ্যিক অঞ্চলৰ মাজত এই বনাঞ্চলে এক পৰিৱৰ্তনশীল অঞ্চলক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। বুঢ়ীদিহিং তথা দিল্লী নৈৰ শীতল আৰু পৰিস্কাৰ জলধাৰাৰে পুষ্ট এই বনাঞ্চলৰ পৰিসীমাৰ ভিতৰত নদীকেইখনে স্থলজ জৈৱবৈচিত্ৰ্যক পোষণ কৰাৰ লগতে নানা প্ৰজাতিৰ থলুৱা মাছ-কাছকে ধৰি অন্যান্য জলজ জীৱৰ বাসস্থান হিচাপে কাম কৰি আহিছে। কেৱল সেয়াই নহয়, ইয়াৰ লগতে অন্যান্য ক্ষুদ্ৰাতিক্ষুদ্ৰ জান-জুৰি, সঁতি আৰু জলপ্ৰপাতৰ অৱস্থিতিয়ে বনাঞ্চলৰ নৈসৰ্গিক শোভাক দুগুণে বঢ়াইছে।

জয়পুৰ বনাঞ্চলৰ পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ উল্লেখনীয় বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল—ভিন্ন উচ্চতাৰ নানা গছ-গছনিয়ে সৃষ্টি কৰা কেইবাতৰপীয়া সাজোন। হোলোঙকে মুখ্য কৰি এই অৰণ্যত পোৱা অন্যান্য গছৰ

প্ৰজাতিসমূহ হ'ল— ভেলেউ (*Tetrameles nudiflora*), মেকাই (*Shorea assamica*), ব্ৰদ্রাক্ষ (*Elaeocarpus ganitrus*), ধূনা (*Canarium sp.*), চাম কঁঠাল (*Artocarpus chaplasha*), হলৌ (*Terminalia myriocarpa*), গন্ধসৰৈ (*Cinnamomum glanduliflorum*), চম্পা (*Magnolia sp.*), কৰবী, থেকেৰা, নাহৰ তথা ডিমৰু ইত্যাদি।

জয়পুৰ বনাঞ্চলত প্ৰায় ২৮৩ বিধ পক্ষী, ২৭৬ পখিলা, ১০২ বিধ কপৌ গোত্ৰীয় উদ্ভিদ, প্ৰায় ৪০ বিধমান জিএণ্ড পোৱা যায়। তদুপৰি ৭১ বিধৰো অধিক উভচৰ আৰু সৰীসৃপ, ৭০ বিধ মাছ তথা ৪৬ বিধ স্তন্যপায়ী প্ৰাণীৰ প্ৰজাতি পোৱা যায়। এই জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ মাজত আটাইতকৈ উল্লেখনীয় দিশটো হ'ল ই মুঠ ৭টা প্ৰজাতিৰ বনৰীয়া মেকুৰী গোত্ৰীয় প্ৰাণীৰ বাসস্থান আৰু সেইকেইটা হ'ল— বাঘ (*Panthera tigris*), নাহৰফুটুকী (*Panthera pardus*), গোখাফুটুকী (*Neofelis nebulosa*), এছিয়ান সোণালী মেকুৰী (*Felis temminckii*), মাৰ্বল মেকুৰী (*Felis marmomata*), লতা মেকুৰী (*Felis bengalensis*) আৰু বন মেকুৰী (*Felis chaus*)। এই মেকুৰী প্ৰজাতিৰ ওপৰিও জয়পুৰ বনাঞ্চলত পোৱা অন্যান্য স্তন্যপায়ীবোৰ হ'ল— হলৌ বান্দৰ, লাজুকী বান্দৰ, গাহৰি নেজীয়া মেকাক বান্দৰ, বনৰৌ, টুপীমুৰীয়া বান্দৰ, হিমালয়ৰ ক'লা ভালুক, বিটুৰুং, সুগৰী পছ, কেঁটেলা পছ, শৰপছ আদি।

এক সুকীয়া জনগোষ্ঠীয় গাঁথনি আৰু বৈচিত্ৰময় সাংস্কৃতিক পটভূমিৰ থল হিচাপেও জনাজাত এই অঞ্চলত আছে টাইফাকে, চিংফৌ, ৱাংচু, নগা, নস্টে, সোণোৱাল আৰু কছাৰী জনগোষ্ঠীৰ বসতি।

জয়পুৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল তথা ইয়াৰ নিকটৱৰ্তী এলেকাত পৰিৱেশ পৰ্যটনৰ (Ecotourism) এক বিশাল সম্ভাৱনা আছে। জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰে ভৰপূৰ, গোটেই বছৰজোৰা অনুকূল জলবায়ু, যাতায়াতৰ সুব্যৱস্থা তথা স্থানীয় সাংস্কৃতিক ঐতিহ্যৰ বৰ্ণাঢ্য সংমিশ্ৰণ এই অঞ্চলৰ কাষৰে-পাজৰে থকা অন্যান্য চাবলগীয়া ঠাইবোৰ হ'ল— সীতাকুণ্ড, শুকানজুৰি, নামফাকে হ্ৰদ তথা বৌদ্ধ মঠ। উল্লেখনীয় যে অসমৰ এই সমৃদ্ধিশালী বৰ্ষাৰণ্যখনৰ পৰ্যটনস্থলী হিচাপে গুৰুত্ব বৃদ্ধিৰ বাবে তথা স্থানীয় লোকৰ মাজত সংৰক্ষণৰ সজাগতা বঢ়াবলৈ, প্ৰতিবছৰে জয়পুৰ বৰ্ষাৰণ্য উৎসৱ আয়োজন কৰা হয়।

JEYPORE RAINFOREST FESTIVAL

TAI PHAKE TRIBE

জৈৱবৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণঃ কিছু কথা

এখন ঘৰৰ ভিতৰত বাস কৰা পৰিয়াল এটাক বচাবলৈ যিদৰে গোটেই ঘৰটো সুৰক্ষিত হোৱাৰ দৰকাৰ, একেদৰে এটা পৰিস্থিতিতন্ত্ৰক সংৰক্ষণ কৰিলে, তাত থকা সমূহ জীৱকূলৰ সংৰক্ষণ হয়। জৈৱবৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ বাবে সচৰাচৰ অৱলম্বন কৰা উপায়বোৰ হ'ল—

স্বস্থানিক সংৰক্ষণ (In-situ Conservation)

এই পদ্ধতিত একোবিধ জীৱক, সিহঁতৰ নিজা প্ৰাকৃতিক বাসস্থান যেনে— সংৰক্ষিত এলেকা, ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান আদিত সংৰক্ষণ কৰা হয়। অসমৰ মানাহ, কাজিৰঙা আৰু নামেৰিৰ 'ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্প' এনে সংৰক্ষণৰ উদাহৰণ। এই প্ৰকল্পৰ অধীনত এই কেউখন ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত বাঘৰ লগতে গোটেই বাসস্থান তথা তাত থকা অন্যান্য উদ্ভিদ-প্ৰাণীৰ সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে।

বহিঃস্থানিক সংৰক্ষণ (Ex-situ Conservation)

চিৰিয়াখানা বা উদ্ভিদ উদ্যান (Botanical garden)ত কৰা সংৰক্ষণ। উদাহৰণ— পিগমি হগৰ সংৰক্ষণ কাৰ্যসূচী। গাহৰি গোৱৰ আটাইতকৈ সৰু এই প্ৰাণীটো পূৰ্বে ভাৰত, নেপাল আৰু ভূটানত পোৱা গৈছিল যদিও এতিয়া কেৱল অসমতহে ইয়াৰ প্ৰায় ১৫০ টা মান প্ৰাণী বাচি আছেগৈ। পিগমি হগ সংৰক্ষণ আঁচনিৰ অধীনত এই প্ৰাণীবিধক নিৰ্দিষ্ট প্ৰজনন কেন্দ্ৰত কৃত্ৰিমভাৱে প্ৰজনন কৰিবলৈ দি, সিহঁতক পুনৰ বনাঞ্চলত এৰি দিয়াৰ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে।

“ইক' চিষ্টেম ইণ্ডিয়া”ৰ বিৰল আৰু বিপদগ্ৰস্ত প্ৰজাতি সংৰক্ষণ গোট (RESCU)ৰ অধীনত বন বিভাগৰ সহযোগত বৰিশ্ৰুত থকা পিগমি হগ সংৰক্ষণ কেন্দ্ৰত এই বিষয়ে কাৰ্যসূচী হাতত লোৱা হৈছে।

Photograph

জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ ৰহণীয়া কথা

আমাৰ চৌপাশৰ পৃথিৱীখনৰ প্ৰতিটো খোজতে ক'ত তৰহৰ যে গছ-গছনি, জীৱ-জন্তু পোৱা যায়, তাৰ অন্ত নাই। আমাৰ ৰাজ্য অসমো জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ ৰম্যভূমি। এশিঙীয়া গঁড়, বনৰীয়া ঘোঁৰা, হলৌ বান্দৰ, সোণালী বান্দৰ, বিবিধ পখিলা, সাপ, বনৰৌ, পহু, হাতী আদি অসমৰ প্ৰান্তে প্ৰান্তে থকা বনাঞ্চলসমূহত পোৱা যায়; এই বনাঞ্চলবোৰৰ গছ-গছনি অৰ্কিডবোৰৰ প্ৰাচুৰ্য্যক এই জীৱ-জন্তুবোৰে নতুনকৈ সজাই তোলে। কেৱল সেয়াই নে? দীপৰ বিল পানী দিহিঙ, মেৰ বিল, চাৰণবিল, জোনবিল, জাতিংগা আদিৰ দৰে ঠাইবোৰৰ প্ৰব্ৰজনকাৰী তথা থলুৱা চৰাইবোৰে অসমৰ প্ৰাকৃতিক ৰহণ চৰাইছে। আনপিনে মুগা পলু, এৰী পলুৰ দৰে বিচিত্ৰ পোক, যাৰ শৰীৰৰ পৰা ওলোৱা পাট সূতাৰ মূল্য বহু বেছি। আৰু আছে নানা তৰহৰ শাক, ঔষধি গছ, ফলমূল, মাছ-কাছ; এই সকলোবোৰ মিলি অসমৰ প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশক ৰহণীয়া কৰি তুলিছে।

পিছে এই যে অসংখ্য জীৱ আমাৰ চৌপাশে আছে, সিহঁতৰ এটাৰ লগত আনটোৰ সম্পৰ্ক থাকে। আমি গম নেপালেও, এজোপা গছৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি বহুকেইবিধ চৰাই, জন্তু, পোক-পতংগ, অনুজীৱ থাকিব পাৰে। সেই বাবেই তেনে এজোপা গছ কাটি পেলালে, এই গোটেইবোৰ জীৱৰ জীৱনলৈ বিপদ মাতি আনিব।

একেদৰেই, এবিধ প্ৰাণীৰ বিলুপ্তিয়ে পৰিস্থিতিতন্ত্ৰত থকা অন্যান্য প্ৰাণীবোৰকো মৃত্যুৰ মুখলৈ ঠেলি দিব। পৰিৱেশত থকা সকলো জীৱৰ মাজৰ এই পাৰস্পৰিক সম্পৰ্কক আমি সকলোৱে মনত ৰখা উচিত।

আমি খোৱা বতৰৰ ফল-মূলবোৰ, ব'হাগ মাহত নাচনীয়ে মূৰত গুজি লোৱা কপৌ পাহ, দুহাতত লগোৱা জেতুকাৰ ৰং আমাৰ সৰু-সুৰা অসুখত বা আইতাই যতনাই দিয়া নৰসিংহ পাত, নিমপাত, তুলসী, আদা, হালধি আদিৰ দৰে ঔষধি উদ্ভিদবোৰ, ভাতৰ কাঁহীৰ চাৰিওফালে সজাই দিয়া বিধ বিধ খোৱা বস্ত্ৰ, বিহুৰ জা-জলপান, পিঠা-পনা আমাৰ সংস্কৃতিৰ ভিতৰুৱা এই সকলোবোৰ কিন্তু জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰেই অৱদান। গতিকে এই বৈচিত্ৰ্যবোৰ বৰ্তি থাকিলেহে আমাৰ সংস্কৃতিৰ উপাদানবোৰো বাচি থাকিব।

জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ বুকুতে আমাৰ জীৱিকাৰ বাটো লুকাই থাকে। নানা তৰহৰ ধান, মাহ, পাচলি, ফল আদিৰ খেতি, পশুপালন, মৌপালন, মীনপালন আদিয়ে কৃষিজীৱি সমাজক জীয়াই থকাৰ উপায় দিয়ে। সেই বাবেও জৈৱবৈচিত্ৰ্য আমাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয়।

সেইবাবেই, জৈৱবৈচিত্ৰ্যক যিমান পাৰি সিমান সংৰক্ষণ কৰাটো আমাৰ দায়িত্ব। থলুৱা গছ-গছনি, শস্য, ফল-মূলৰ জাতবোৰ যাতে নোহোৱা হৈ নাযায়, সেই কথাত গুৰুত্ব দিব লাগিব— সদায় মনত ৰাখিব লাগিব এটা কথা আমাৰ সৰু একোটা কামেও প্ৰকৃতিত অপূৰণীয় ক্ষতি সাধন কৰিব পাৰে। এজোপা গছ, এডাল অৰ্কিড, এটা চৰাই, এবিধ মাছ, ছিঙি পেলোৱা বা মাৰি পেলোৱাৰ আগতে মনত পেলাব লাগিব এষাৰ কথা — ‘কোনে জানে, সেইজোপা গছ, সেইডাল অৰ্কিড, সেইটো চৰাই, সেইবিধ মাছেই কিজানি প্ৰজাতিটোৰ শেষ সদস্য!’ ইমানখিনি সহনশীল আৰু সচেতন হ'ব পাৰিলেহে আমি জৈৱবৈচিত্ৰ্যক সংৰক্ষণ কৰিব পাৰিম।

মানসী গোস্বামী

প্ৰকল্প বিজ্ঞানী

অসম বিজ্ঞান, প্ৰযুক্তি আৰু পৰিৱেশ পৰিষদ

Diversity- the essence of life

As a German, I feel fortunate to be spending a year in Assam, and I marvel at many wonderfully different and exciting things around me the diversity of life the Bio-diversity

Let's take lunch, for example: *Thali*. A *thali* is a fantastic concept. Arranged around a mound of steaming white rice, I'll find small, mouthwatering helpings of seasonal vegetables, *daal*, and fish I had never heard of before – sometimes they don't have English names. Chutney, and pickle round off the meal. I can actually taste plant diversity by sampling the *thali* of the adjacent region – or even the neighboring village, for that matter. I find the same dishes on my plate, yet they are not identical. There's a slight variety in flavor, due to slightly different preferences and environmental surroundings. "Indian cuisine" offers a stunning kaleidoscope of scents and textures. In my personal opinion, Assamese cooking balances these particularly well, allowing the fresh mild flavors to unfold perfectly.

This, basically, amounts to a perfectly tangible example of biodiversity. Try to picture a world without...

What if all your meals were alike, made from processed imported foods? What if you missed your favorite *alu pitika* (with a dash of mustard oil and just enough *jolokiya* to tickle your tongue)? Or never savored the refreshing sweet juiciness of a ripe winter orange, sprinkled with black salt? Imagine a *Maagh Bihu* – boasting only one type of *pitha*, just one choice of *laddu*. Variety is the very essence of food culture. This variety results from different edible and non-edible plants, themselves products of biodiversity.

Biodiversity envelopes us all. Living in cities, choking from exhaust fumes and traffic noises, we seem to lose touch with the greenery surrounding us. Especially in a place as beautiful and lush as Assam, though, one doesn't have to go far to be reminded of the essence of life.

Let's cherish and embrace all the diversity our lovely planet is offering to us – who knows? Maybe we'll end up gaining a more conscious interesting, a more rewarding and a more conscious lifestyle.

Julia Kiefer (Intern)

Centre for Environment Education, North-East Regional Cell.

E-Mail: julia.kiefer@t-online.de

SELECTED INVITED ARTICLE

An insect – A thread and Million Livelihoods

“Otikoi senehor mugare mohura
Tatukoi senehor maku
Tatukoi senehor Rongali bihuti
Nepati kenekoi thaku ”

(Paraphrase in English: Very dear is the Muga bobbin and dear is the shuttle, still dearer is the Rongali bihu, how can I stay without celebrating it).

The bobbin and shuttle mentioned in the Bihu song represents the loom that is dearer to the Assamese women along with the festival- Bihu. Linked with culture, the essence of rearing silkworm and weaving silk fabric forms the base of sericulture industry.

Sericulture, a traditional silk producing technology and a major agro- based cottage industry of Assam is deep-rooted in the Assamese culture. It is not only a cultural practice but is also a means of livelihood for rural people. It is estimated that about 75,000 villages out of 6.5 lac villages in India practice sericulture and Assam is considered as a hub for the production of Eri and Muga silk.

In Assam, 60% of the women contribute substantially to the rural economy by participating actively in almost all the activities of sericulture such as host plant leaf harvesting, silkworm rearing, collection of dry leaves for spinning cocoons, spinning of spun yarn, marketing of cocoons, pupae and silk fabric. Men are mostly involved in heavier duties such as land preparation, procurement of fertilizers, etc. Apart from being a mode of income, silkworms also form an integral part of Assamese cuisine. Eri polu i.e. pupae of Eri silkworm is used to prepare delicacies in Assam.

Truly said by Mahatma Gandhi - '*Every women of Assam is a born weaver. No Assamese girl who does not weave can expect to become a wife. And she weaves fairy tales in cloth.*'. This statement rightly reflects the strong essence of silk in the lives of rural woman of Assam and in their tradition.

Sangeeta Das
Research Scholar, Department of Zoology
Gauhati University
E-mail: sangeetadascss@gmail.com

অসম ৰাজ্যিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য পৰিষদ

‘অসম ৰাজ্যিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য পৰিষদৰ প্ৰতীক চিহ্ন থকা ‘শৰাই’ খন অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ঐতিহ্যৰ বাহক। এই চিহ্নত, শৰাইখনে এক ‘জীৱন-বৃক্ষ’ক প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছে। শৰাইৰ ঢাকনিখনৰ আকৃতিটোত আছে এজনী কুলি চৰাই; যাৰ সুৰীয়া মাতে অসমৰ পাহাৰে-ভৈয়ামে বসন্তৰ বাতৰি বিলায়। অসমৰ জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ প্ৰাচুৰ্যক এই চৰাইজনীৰে বুজোৱা হৈছে। অন্যহাতে শৰাইখনৰ গাত অংকিত ‘পাণ’ পাতকেইখন, যি অসমৰ সাংস্কৃতিক, সামাজিক তথা ঔষধিদ্ৰব্য হিচাপে ব্যৱহৃত, অসমৰ উদ্ভিদ বৈচিত্ৰ্যৰ প্ৰতীকীকৰণ। অন্যহাতে শৰাইৰ গছা অংশ দেখাত এক নাৰী আকৃতিৰ, যিয়ে ধৰিত্ৰী আইৰ উৰ্বৰতা আৰু সৃষ্টিশীলতাক বুজাইছে। তদুপৰি এই আকৃতিয়ে চৌপাশৰ প্ৰকৃতি আৰু জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ স’তে মানুহৰ আন্তঃসম্পৰ্ককো প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছে। শৰাইখনৰ একেবাৰে তলৰ বেদী অংশত থকা ‘ডি এন এ’ৰ সৰ্পিলটোৱে ‘জিনীয় বৈচিত্ৰ্য’ক প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছে।

অসম ৰাজ্যিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য পৰিষদ

২০১০ চনৰ ২৯ ছেপ্তেম্বৰ তাৰিখে অসম চৰকাৰৰদ্বাৰা গঠিত
অসম ৰাজ্যিক জৈৱবৈচিত্ৰ্য পৰিষদ গঠনৰ মুখ্য উদ্দেশ্য হ'ল
ৰাজ্যত জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ সকলো জৈৱ সম্পদৰ যথোপযুক্ত ব্যৱহাৰ
তথা জৈৱ সম্পদ আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞানৰ ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে হোৱা
লাভালাভক সমভাৱে বিতৰণ কৰা।
২০১০ চনতে 'অসম জৈৱবৈচিত্ৰ্য অধিনিয়ম'ৰ ঘোষণা কৰা হৈছিল।
এই পৰিষদৰ মুখ্য কাৰ্যালয় গুৱাহাটীত।

আমাৰ লক্ষ্য

এক প্ৰাচুৰ্যময়, সুৰক্ষিত আৰু অৰ্থনৈতিকভাৱে লাভজনক জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ স্থিতি।

আমাৰ অভিযান

জীৱসম্পদৰ সংৰক্ষণ আৰু যথোচিত ব্যৱহাৰৰ বাবে স্থানীয় লোকক
মালিকীস্বত্ব প্ৰদান তথা এইবোৰৰ বাণিজ্যিক ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে
হোৱা লাভালাভৰ সমবিতৰণ।

Assam State Biodiversity Board
1st Floor, Paryatan Bhawan, Guwahati- 781008, Assam
Tel.: 0361-2733917
E-mail: assambiodiversityboard@gmail.com
Website: www.asbb.gov.in